

EL

MAGAZÍN

Núm. 259

Divendres, 13 de gener de 2023

ECONOMIA ■

La recaptació fiscal apunta a màxims pel 2022

TECNOLOGIA ■

Els menors prefereixen WhatsApp a les trucades

JORDI PUIG

BORJA DE RIQUER

“Cambó no va trobar aliats espanyols”

ENTREVISTA

BORJA
DE RIQUER

“Cambó creia que Catalunya havia de governar Espanya”

Tan rellevant com controvertida, la figura de Francesc Cambó (1876-1947) continua aixecant controvèrsia. Ningú coneix tan bé la seva vida com l'historiador Borja de Riquer, que acaba de publicar 'Cambó. L'últim retrat' (Ed. 62). Una biografia monumental que, en prop de 900 pàgines, dibuixa el retrat més fidel del que possiblement va ser el personatge català més influent del segle XX. En la política, però també en l'economia i en la cultura.

Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Jordi Puig

Sabem que no hi ha res definitiu en la història, però que aquest llibre es digui *Cambó. L'últim retrat* vol dir que poca cosa més de nou es podrà dir sobre aquesta figura?

Evidentment, res no és definitiu. Però penso que, a grans trets, dubto que aparegui cap dada substancial nova, tant sobre el Cambó polític com sobre el Cambó home de negocis o gran mecenes, i sobre la seva vida més privada.

Som un país de dicotomies. O de Macià o de Cambó. Encara pesa això, a l'hora de fer una valoració del que va representar aquest últim?

Per al catalanisme d'esquerres, és evident que era l'objectiu a atacar perquè discutia amb ell en el mateix terreny. El crit famós de “visca Macià, mori Cambó!” el 14 d'abril del 1931, l'historiador Ferran Soldevila el considerava ja profundament injust. Era evident llavors que la Lliga, el partit d'en Cambó, no havia aconseguit els seus objectius, però considerar que era l'enemic era fora de mida. Tenien enemics comuns. I hi ha un altre fet significatiu: quan Cambó mor, bona part de les necrològiques que en fa la gent d'esquerres en la premsa de l'exili van ser molt ponderades. L'atacaven pel suport a Franco en la Guerra Civil, però tot i això el consideraven un dels catalans més excepcionals de la primera meitat del segle XX. El que havia aconseguit, si més no, convertir el catalanisme en un problema espanyol, i obligar els polítics de Madrid a definir-se sobre l'autonomia catalana.

Creu que Cambó va tenir clar des del moment en què va començar a fer política, a principis de

segle, que el poder real era a Madrid i que calia entendre-s'hi?

En aquell moment, el catalanisme estava força fragmentat... com sempre. S'havia de reforçar el moviment. Però com que no som uns revolucionaris i no ens revoltarem com els carlins –pensen– s'ha de negociar amb els que tenen el poder. S'ha de ser fort a Madrid perquè t'escoltin. I l'única manera és tenir uns partits que guanyin les eleccions aquí i enviïn diputats i senadors a Madrid. I fer el debat parlamentari en un març espanyol que no ens agrada del tot però és el que hi ha. Possibilisme, aprofitar la situació. Però amb la idea de què l'autonomia catalana no s'aconseguirà si no es reforma el sistema polític espanyol. Aquí hi ha dos pilars de la política de Cambó: reforma d'Espanya i autonomia a Catalunya.

Confia, doncs, en una Espanya que pot fer la gran reforma pendent?

Diria que sí que ho creu fins que arriba al govern, fins al 1918 pensa que és la gran oportunitat. Que amb ministres a Madrid podran intentar canviar les regles del joc. Aviat s'adona –i la seva correspondència privada n'informa millor que les seves memòries– que és extraordinàriament difícil. No troba aliats espanyols, i s'adona que els partits del règim de la Restauració, liberals i conservadors, no estan disposats a canvis que signifiquin perdre poder. L'accepten a ell perquè no tenen més remei, però com a subordinat dins les mateixes regles del joc. Crec que s'adona de la seva, diguem-ne, ingenuïtat. I intenta fer el màxim des del govern d'Espanya.

Amb aquest ànim, presenta un primer projecte d'Estatut de Catalunya l'any 1918...

Els ha animat el mateix rei! Però l'hostilitat al Congrés entre els partits espanyols és molt gran. Es veu presoner del mateix sistema que ha volgut transformar des de dins. I per altra banda, és un moment de grans tensions socials a Catalunya. Recordi la vaga de La Canadenca de l'any 1919. Apareix un nou element perturbador. Les tensions socials faran que molta gent de la Lliga posi l'ordre com a prioritari.

Aquest dilema perseguirà Cambó tota la seva vida. Un ideal de més llibertat per al país, contra la seva condició de persona d'ordre en un partit d'ordre.

És un moment d'emergència dels partits i sindicats d'esquerres, que es fan forts. I ha de marcar prioritats. En els moments de gran crisi com aquest, o com el 1931 i el 1936, hi ha la dicotomia entre el Cambó catalanista i el Cambó d'ordre. Progressivament, veurem que el conservadorisme s'imposa.

Parlàvem del rei, d'Alfons XIII. Cambó hi té una peculiar relació. Al llibre es veu que disposa d'accés a la Corona. En cap moment aquesta no veu que acceptar les propostes de Cambó li podria ser beneficiós?

Alfons XIII és un rei polític, intervé en la política per sobre fins i tot de les seves competències constitucionals, que ja són molt importants. Podia designar el cap del govern, i el Congrés el ratificava després, en tot cas. Alfons XIII respecta Cambó, el considera un polític molt preparat, però és un espanyolista acèrrim que no entén que un catalanista vulgui ser també dirigent de l'Estat. I per això, fa exactament cent anys –el desembre de 1922– el rei li ofereix ser president del govern. Però amb una condició: que no pot actuar com a dirigent catalanista.

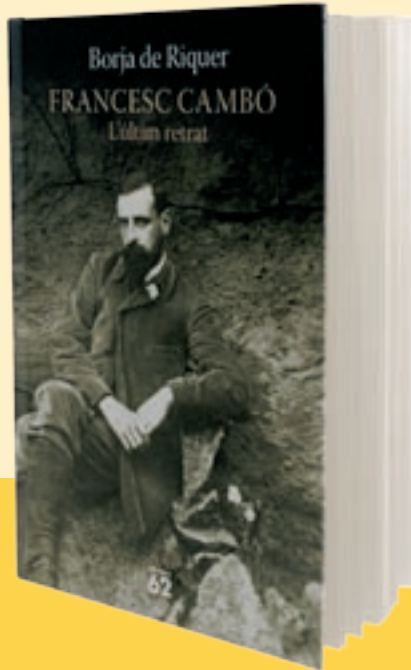
Com reacciona Cambó?

Ho considera una ofensa. "Aquest no ha entès res", devia pensar. Volia ser cap de govern, sí, però sense renunciar a ser catalanista. Va ser una entrevista discreta, que no va transcendir a la premsa. Cambó només en va informar a tres o quatre dirigents de la Lliga. I s'ha d'acompanyar amb una frase de Prat de la Riba, que li va dir: "Vós, Cambó, us heu d'instal·lar a Madrid perquè només des de Madrid es governa Espanya." L'instava a no fer cas dels que el criticarien a Barcelona, i li deia que si es quedava a Catalunya "els catalans us destrossaran". En una carta privada, més endavant, Cambó reconeixera que Prat tenia raó, però que ell no es va atrevir a instal·lar-se a Madrid "per sentimentalisme catalanista".

Cambó no va veure venir, però, l'onada republicana que l'any 1931 acabaria emportant-se la monarquia?

És curiós que un home tan intel·ligent, que analitza tan bé les conjuntures polítiques, no ho percebi. També cal dir que menyspreava profundament els republicans, catalans o espanyols. En respectava alguns individualment, com Jaume Carner, però menystenien totalment el mateix Macià, o Companys. Ell és superb, els considera poc preparats i demagogs. Vol els republicans catalans com a aliats, i van subordinats a la Lliga. I s'equivoca l'any 1930 quan, caiguda la dictadura de Primo de Rivera, no s'adona que la major part de les classes mitjanes s'han *republicanitzat*, també a Espanya. I consideren que monarquia i democràcia ja són incompatibles. L'alternativa ja no és confiar en els polítics de sempre: han passat coses molt greus amb la complicitat del rei, a qui se'l considera corresponsable de la dictadura. I a Catalunya, en concret, la gent creu que l'autonomia només s'aconseguirà amb la república. Cambó, què veu? Que si hi ha una república ell no manarà, no serà influent. I no accepta ser signant del famós manifest *Al servicio de la República* ni quan li ho demana Ortega y Gasset, l'intel·lectual més prestigiós d'Espanya. Li oferia ser el primer signant, seguit d'un grup importantíssim d'intel·lectuals. Fixi's quin prestigi tenia Cambó! Aquí sí que hi ha la seva gran errada.

Hi va pesar el fet que fos, en aquell moment, un home de negocis de gran rellevància?

"Fins al 1918 pensa que amb ministres catalans es podrà intentar canviar les regles del joc a Madrid. Aviat s'adonarà, però, que és extraordinàriament difícil. Cambó no troba aliats espanyols."

Sens dubte. És el president de la Compañía Hispano-Americana de Electricidad (CHADE), una multinacional de nivell internacional. Podia, en aquesta circumstància, anar contra una monarquia?

En tenim, però, la imatge de polític més que la d'empresari...

És que tot ho subordina a la política! Ara bé, en el moment de les grans crisis... Per exemple, l'any 1936, davant de la revolta militar. El que he trobat, i penso que és molt nou, és que el 18 de juliol en la correspondència privada, es manifesta clarament en contra de la *militarada*. Diu clarament que no hi ha condicions que justifiquin una revolta, i creu que la gent de dretes només hauria d'esperar que s'enfonsés el govern del Front Popular i guanyar les eleccions. Però quan d'això se'n deriva, dies després, una revolució social extremadament violenta que persegueix catòlics i burgesos, adopta una altra postura. A ell, si l'haguessin agafat a Barcelona el 19 de juliol l'haurien afusellat. El Cambó polític no es pot inhibir, i es posa amb l'ordre. Encara que l'ordre siguin aquells casernaris que menysprea. Ell no és en la conspiració, ni la finança. Però quan dels fets de juliol en surt una Guerra Civil, el líder de la Lliga ha d'optar. I tornem-hi: el president de la CHADE no pot estar amb els revolucionaris.

Pensava, però, que la situació no s'allargaria?

Això ho pensava Cambó i gairebé tothom. Que si les tropes de Franco entraven a Madrid la tardor de 1936, cauria la República i la guerra duraria tres mesos més. S'imaginaven una junta militar repressora, però políticament feble, que no seria capaç de constituir un règim estable. I tard o d'hora, haurien de recórrer als polítics de dretes que els haurien donat suport, que serien els cridats a definir el nou règim. Però a començaments de 1937, s'entra en una situació impensada: el militarot cada vegada és més líder, és el Caudillo, i cada cop també més feixistitzat, líder d'un partit únic com Mussolini o Hitler.

Això no ho havia previst ningú! Però li han de continuar donant suport, encara que sigui cada cop amb més repugnància perquè es veu que estan construint un sistema profundament anticatalanista.

A Cambó li havia de doldre, per força...

Li dol, se n'avergonyeix... però no es penedeix de l'opció triada. Sempre continua dient que els altres, els rojos, són pitjors.

No hi va haver cap moment que el seduís la idea d'una Catalunya independent? Aquí llavors es parlava molt d'Irlanda, ell va arribar a estudiar el cas de la independència de Noruega...

Els primers articles que escriu el jove Cambó a *La Veu de Catalunya* a finals del segle XIX són sobre moviments nacionalistes. Coneix els irlandesos, els txecs, els noruecs... I queda sorprès pel cas d'aquests. El parlament de Suècia es veu forçat a donar la independència a Noruega perquè han fet un referèndum i la independència guanya pel 95% dels vots. Aquest és el procediment que li agradaria, no el d'Irlanda que en la Revolta de Pasqua de 1919 han d'anar a la violència. Ell hauria volgut que un dia les Corts espanyoles votessin un estatut amb amplíssima autonomia, perquè creia que Catalunya havia de governar Espanya. N'èrem la fàbrica, i érem els més preparats per dirigir-la: com els piemontesos a Itàlia. Pensi que en aquell moment l'independentisme era encara molt minoritari.

Hem parlat de la CHADE, dels negocis de Cambó sobretot en el ram elèctric. Vostè diu que aquest home s'asseu a la taula dels més grans.

En aquell moment, no hi ha cap català ni espanyol que tingui en el món del negoci internacional les relacions que té Cambó. Potser només Joan March, tot i que el mallorquí no és polític. Cambó presideix la cinquena companyia elèctrica del món, la societat que dona més beneficis a la hisenda espanyola... perquè treballa a l'Argentina i es beneficia que aquest país no pateix la crisi del 1929. Pensi que la CHADE arriba a repartir el 20% de dividends, les seves accions es cotitzen a la Borsa de Zurich set vegades per sobre del seu valor nominal. Per això Cambó va a Londres i sopa amb el governador del Banc d'Anglaterra o amb el primer lord de l'Almirallat, va a Londres i sopa amb el ministre d'Hisenda de Mussolini... s'asseu en consells d'administració on hi ha antics primers ministres de diversos països europeus, és amic dels presidents del Deutsche Bank o del Crèdit Suisse. I tot li dona rèdits: hi ha un moment que arriba a confessar que guanya "massa diners". He calculat que la fortuna de Cambó estaria entre 500 i 1.000 milions d'euros d'avui.

Això li va possibilitar de fer de mecenes. Aquest home ric es preocupa perquè els clàssics grecs i llatins es tradueixin al català amb la col·lecció Bernat Metge, o perquè Pompeu Fabra pugui publicar el seu diccionari. Fa mecenatge en clau de país...

En clau política. El seu projecte polític d'una Catalunya lliure ha d'anar acompanyat d'una Catalunya prestigiada a nivell internacional. Si aconseguim prestigiar la cultura catalana i aconseguim que sigui a nivell europeu com la francesa, la italiana o l'alemanya, això ens reforçarà políticament. I ja que l'Estat no reconeix ni oficialitza la cultura catalana, anem nosaltres a fer-ho des de la societat civil. Anem a fer allò que l'Estat no fa, i que no podem fer tampoc amb la Mancomunitat perquè és feble. Les iniciatives de Cambó també volen provocar l'autoestima dels catalans sobre la seva pròpia cultura: si tenim una col·lecció com la Bernat Metge, que els espanyols no tenen, o si encarreguem a Sagarra traduir la *Divina Comèdia* al català (encara no ho estava al castellà) pensarem que no som de segona categoria. O si traduïm la Bíblia al català. Tot crea catalanitat i orgull de ser català. Cambó, a més, tria els intel·lectuals en funció de la seva vàlua, i no de la seva ideologia. Ell ja sap que Pompeu Fabra és d'esquerres, i que Ferran Soldevila és d'Acció Catalana. Però entén que són els millors, igual que els traductors de la Bernat Metge. El projecte nacional passa per sobre.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Tots som el Brasil

L'assalt a les principals institucions brasileres per les hordes bolsonaristes embogides que s'ha produït fa uns dies evidencia la pulsio totalitaria que hi ha al darrere dels lideratges i els moviments il·liberals extrems de la dreta. En una reproduccio de l'atac al Capitoli que van fer els seguidors de Trump ara fa dos anys, s'ha vist fins on es pot arribar quan es juga amb la polaritat extrema, el no-reconeixement dels adversaris polítics i amb la falta de respecte i consideració a les bases que han de presidir els valors i comportaments a les societats democràtiques. Sorprenen en ambdós atacs, la realitat paral·lela en la qual estan immerses les persones que els protagonitzen, embriagats no només de mentides i falses proclames, sinó també d'idees absolutament demencials. Lula vist com l'anticrist, el diable o un comunista recalcitrant, cosa que sembla justificar apel·lar a la intervenció militar o bé dels extraterrestres. Bàsicament, els brasilers que no han perdut l'enteniment, aquests dies han sentit vergonya i indignació. Vergonya per l'extravagància, la bestiesa dels plantejaments i, també, perquè Bolsonaro va obtenir el suport de 50 milions de votants, gairebé la meitat de l'electorat. Indignació per la falta de respecte als principis democràtics i als resultats electorals, també per la passivitat policial i d'algunes autoritats amb relació a uns desordres públics que, fa dies, s'estaven preparant de manera oberta i massiva. I ben finançats.

Lula és un referent pel progressisme brasiler i llatinoamericà. Un demòcra-

ta que està molt lluny d'aspirar a ser un líder comunista o totalitari. El seu programa polític és de tipus socialdemòcrata on les prioritats són treure 30 milions de brasilers de la pobresa extrema, i fer-ho amb polítiques econòmiques d'impuls a l'activitat econòmica i l'establiment d'un sistema fiscal que permeti a l'Estat corregir les enormes i creixents desigualtats, així com recuperar, encara que sigui de manera modesta, l'ascensor social. Res que no es faci a la majoria de països europeus o occidentals. La coa-

Els brasilers que no han perdut l'enteniment, aquests dies han sentit vergonya i indignació

lició àmplia i moderada amb què es va presentar a les eleccions ho avala. Té al davant reptes importants i difícils. Ha de tornar el país a la normalitat, ha de recuperar per al Brasil la consideració i el bon nom que havia perdut en l'àmbit internacional. Ha d'intentar recosir un país social i ideològicament no només dividit, sinó profundament fracturat. Li caldria, també, recuperar unes elits empresarials i econòmiques que s'han alineat de manera quimèrica amb Bolsonaro, han comprat i s'han empassat el seu discurs. Resulta fàcil d'entendre, que el creixement econòmic i l'activitat empresarial resulten incompatibles

amb el caos i l'aïllament internacional que representa l'extrema dreta. La paradoxa és que la normalitat capitalista passa justament per Lula i el que representa el seu govern. L'altra opció és una quimera, especialment perjudicial per a les mateixes elits.

La bona notícia és que sembla que la democràcia s'ha acabat per imposar al Brasil, ja que els militars no han caigut en la provocació que els volia induir a actuar en forma de cop d'estat. El govern democràtic ha reaccionat de manera ràpida i amb la contundència que la situació extrema mereixia. Tot plegat, pel seu excés, podria significar el fallit darrer cartutx de Bolsonaro, el seu cant del cigne. S'haurà de veure, però. Moviments d'aquestes característiques, amb diversos graus d'irrealitat, ja n'hi ha a tot arreu. Trump i el que significa disten molt de ser morts políticament. Els il·liberals, cada vegada més clarament ubicats a l'extrema dreta de manera descarada, governen a Itàlia, Polònia, Rússia, Hongria... i són molt presents a França, els països nòrdics o bé a Espanya. El discurs conservador es va radicalitzant arreu i copia les maneres, el llenguatge i les formes del relat polític de l'extremisme. Encara que la història no acostuma a repetir-se, el procés com els feixismes es van apropar i es van fer amb les formacions dretanes democràtiques a la Itàlia feixista o bé a l'Alemanya nazi ens haurien, i els haurien, de fer recapacitar. No és que correguem el risc d'acabar prenent-hi mal, és que ja n'hem començat a prendre.

Ares Escrivà Cruells

TRES VOLTES REBEL

L'avi Talà

En faria 102 aquest gener i no saben amb quines ganes l'ajudaria a bufar les espelmes. Com aquella vegada que, amb la mare, en vam encabir desenes en un pastís i va riure tant que ni se li veien els ulls. Es deia Salvador Cruells Rovira però era l'avi Talà, adoptant el sobrenom heretat d'un avantpassat que, pel que expliquen, quequejava i es va encallar. Així és com coneixia tot el moll de Vilanova i la Geltrú el mariner més encantador i ben plantat que ha trepitjat el Garraf. Era alt, molt alt. Fort, molt fort. I bonàs, també molt. És, segurament, amor de neta, no negaré que era una de les meues debilitats. Se m'omple la boca quan parlo del meu avi pescador. De com em portava amunt i avall explicant-m'ho tot pacient, tranquil. De com responia cada pregunta i escoltava, somrient, les meues aventures sense una sola objecció. De com em demanava complicitat si s'encenia un Ducados men-

tre passejàvem el gos. De com m'acompanyava a l'estació de matinada quan, començant la carrera a Barcelona, vaig viure un temps a casa seva. On estic ara, de fet. On, per circumstàncies laborals, faig niu uns quants dies a la setmana.

Se m'omple la boca quan parlo del meu avi pescador. De com em portava amunt i avall explicant-m'ho tot pacient, tranquil

Pujant les mateixes escales estretes que encarava ell, tornant de la barca, entonant el xiulet que la iaia Juanita reconeixia per obrir la porta abans que arribés, galleda en mà, amb una petita part del

botí. Tall valuós si hi havia sort, escorrialles si havien anat mal dades. L'avi cuinava com els àngels. No he tastat un arrossejat millor que el seu i em temo que no ho faré mai perquè la realitat no superarà el record de veure'l remenant amb cura ni la mirada esperant l'aprovació que sempre obtenia i sempre regalava als plats dels altres. Especialment, als de la mare, la seva filla: "Molt bo, nena!", exclamava convençut fins i tot abans de tastar. Pel Talà, la jubilació, injustament escassa, va ser un càstig tan gran que es va buscar una ocupació endreçant caixes al port per no separar-se gaire dels vaixells ni dels companys. En faria 102 a l'entorn de Sant Antoni. "Per poc no neixo el dia dels rucs!", repetia. Però aquest gener en fa 24 que es va morir a la terra ferma, lluny de la mar que el va bressolar tota la vida. Tot i que fa massa temps que no veig l'avi Talà encara el sento ben endins. Quina sort!

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Pere Martí i Bertran

Quan la protagonista és la mort per parlar-ne sense pors ni traves

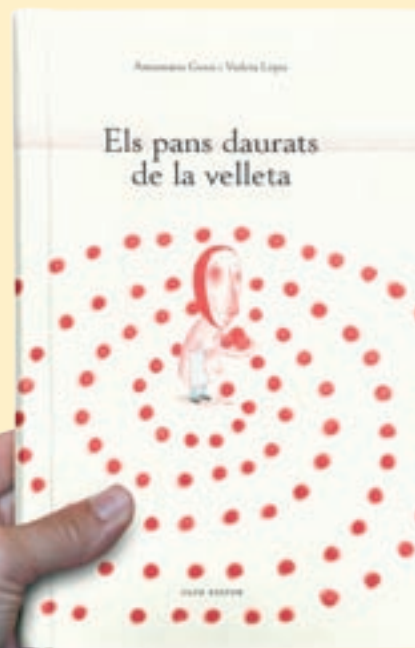
Club Editor ha començat una lenta i mesurada incursió en la LIJ (literatura infantil i juvenil) que esperem que es vagi consolidant. Ho ha fet amb dues traduccions d'àlbums especials en més d'un sentit: *En Blai, la Iseia i el Mataplanetes* (2021), de l'autor i il·lustrador francès Claude Ponti, i *Els pans daurats de la velleta* (2022), amb text de l'escriptora italiana Annamaria Gozzi i il·lustracions de l'eivissenca Violeta Lópiz.

El primer l'he qualificat d'especial per la mida (27x37,5cm.); per la influència del còmic; per la invenció de paraules, que deuen haver fet rumiar el traductor; per la diversitat i singularitat de les imatges, etc. El segon, que comentaré avui, m'ha semblat especial per raons ben diferents: té una mida habitual en l'àlbum (20,5x29cm); el text s'inspira en una rondalla; té un llenguatge ric, però planer; les il·lustracions, fetes amb llapis de colors, són d'una gran sobrietat i austeritat (hi predominen el negre i el vermell, amb tocs de blau), molt d'acord amb l'atmosfera i la moralitat de la història; etc. Què té d'especial, doncs? Sobretot, el tema, tractat amb una delicadesa i normalitat exquisides tant per l'autora com per la il·lustradora, malgrat la dificultat que comporta, ja que no és altre que el tema

de la mort. Per tractar-lo, Gozzi ha triat un gènere tan popular com la rondalla i en un dels models més senzills del gènere: la rondalla mixta (amb la presència de persones i d'éssers sobrenaturals) i simple, ja que hi trobem dos personatges (els infants hi apareixen com d'escallimpada i, amb encert, la il·lustradora ni els hi incorpora) i només hi ha una història, a diferència del que solem trobar en les rondalles compostes i en les encadenades.

Afegim-hi que el to i l'atmosfera, del text i de les imatges, traspuen i transmeten pau, tranquil·litat, acceptació (tot el que no se sol esperar en un cas com aquest: la mort que va a buscar una velleta) i entenedre per què l'he qualificat d'especial. Ah, i encara hi ha la moralitat o ensenyança que se'n desprèn, imprescindible en les rondalles i en tants textos de cultura popular: si has viscut en pau amb tu mateix i amb els qui has tingut a la vora no has de tenir por de res, ni tan sols de la mort.

Un àlbum per compartir i per desdramatitzar situacions que de vegades se'ns fa molt difícil de parlar-ne, amb els infants i amb els qui no ho són tant i tot.

ELS PANS DAURATS DE LA VELLETA

Autora: Annamaria Gozzi
Il·lustradora: Violeta Lópiz
Traductora: Anna Casassas
Editorial: Club Editor
Lloc i any d'edició: Barcelona, 2022
Nombre de pàg.: 28 (sense numerar)

NOVETATS EDITORIALS

'Petits parts'
Rivka Galchen
Amsterdam

"A finals d'agost va néixer una nena, o, com em va semblar a mi, un puma es va traslladar al meu pis." Així descriu l'autora la seva entrada en l'apassionant món de la maternitat en les primeres pàgines d'aquest llibre. Una novel·la, sí. Però també un assaig. Un llibre inclassificable i divertit, una bona manera de desdramatitzar un fet tan natural. I tan *revo-lucionant* a la vegada.

'Les dotze direccions del vent'
Ursula K. Le Guin / Raig Verd

Els relats que configuren aquest recull de narracions curtes van ser escollits per la mateixa autora, que va morir l'any 2018, per la seva significació. Són 17 peces breus que li van servir de llavor per a novel·les. Tots contenen els elements de ciència-ficció i fantasia que la van convertir en mestra del gènere i mostren el ric imaginari de La Guin, que també va escriure el pròleg del volum.

'L'assassí del Tirant'
Jordi Fernando Aloy
La Campana

L'Arnau Julià és un filòleg que, un cop jubilat, decideix acabar la tesi doctoral que ha estat fent sobre el *Tirant*. Casualment, un dia sent parlar d'un crim comès fa mig segle i no resolt, en què semblaria que l'assassí va deixar una pista relacionada amb l'obra de Joanot Martorell. La seva investigació descobrirà que n'hi havia d'altres com aquest... i que hi ha un *assassí del Tirant*.

'La possibilitat de dir-ne casa'
Marta Orriols / Ed Proa

Una de les primeres novetats destacades de l'any arriba de la mà de l'autora d'*Aprendre a parlar amb les plantes*. Ara converteix en protagonista d'aquest relat una corresponçal de guerra que torna a Catalunya. Deixa enrere un lloc del món que l'apassiona i la fa patir al mateix temps. Retroba família, amics i un antic amor, i la sensació que potser li cal saber-se d'un lloc, pertànyer-hi.

'El mètode Grönholm'
Jordi Galceran
Empúries

Qui no ha vist *El mètode Grönholm*? En vint anys que fa des que es va estrenar, s'ha convertit en un autèntic fenomen teatral a Catalunya, i s'ha exportat arreu del món. "En el teatre hi ha fracassos, aventures, èxits i fenòmens. El mètode Grönholm entra en aquesta última categoria", diu Sergi Belbel. I com que el teatre també pot ser llegit, vet aquí aquesta edició que en commemora l'aniversari.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

259

 CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

LÈXIC

Expressions amb can i cal (IV)

La riquesa lingüística –expressiva, lèxica i paremiològica– del català és indiscutible. I també ho és que una llengua s'empobreix si no es fa servir en tota mena de contextos, arreu i amb tot tipus de gent. Es perden recursos propis quan no la valorem prou i amaguem la llengua o canviem de llengua quan no cal. Això provoca que hi hagi gent que no en conegui prou els recursos i n'ignori la ductilitat i la maleabilitat. Una llengua no viu per ser en un museu o en un diccionari, viu perquè cada dia la fem servir, la fem viure, hi som creatius i formem noves expressions, mots o maneres de dir. Un exemple de creativitat serien les frases fetes amb *can* i *cal*. Perquè una llengua cau en gràcia quan fem riure o emocionem parlant-la o escrivint-hi, quan hi som enginyosos i quan desfem i refem contínuament les normes de l'estàndard. Llavors podem ben dir que irradia bones *vibres*.

Hem de tenir clar que una llengua no és només l'estàndard i prou; ha de tenir moments per a la gravetat i moments per estripar de tot, per ser contracultural i per fotre-les pel broc gros. En un mot, per ser popular. Avui, dues dites més que us inundaran els ulls amb intensitat, aroma i substància. Comencem!

La primera dita és coneguda en tres territoris de llengua catalana: "Qui mana a can Ribot, l'amo o el porc?" o bé "A can Ribot, més que l'amo hi mana el porc". A les Balears es diu així: "Qui comanda a can Ribot, son pare o s'al·lot?". I a València, "En casa de Ribot, més que el amo mana el porc". Es diu quan un subordinat pretén ser més que el seu superior. I la segona d'avui és "semblar can Giracamises", típica d'Osona, equivalent a 'anar tot al revés': "En aquesta casa tot sembla can Giracamises, no hi ha ordre ni concert".

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

Matrimonis d'independència

Les primeres vegades que vaig tenir la necessitat de sortir de casa un dissabte al vespre vaig adonar-me que viure a Ripoll no era precisament trobar-me a l'epicentre cultural de l'univers. Vaja, de fet ni a l'epicentre cultural de la comarca. Però als anys vuitanta, hi havia poca gent que coneixia realitats que no depenien de la programació de la pèssima emissora local de ràdio, ni de les gairebé tan nefastes propostes televisives generalistes. Quan vaig fer 18 anys, els Sonic Youth ja havien signat quatre LP i un primer EP homònim, però si no eres lector habitual del *Ruta 66* o el *Rockdelux* difícilment sabies que existien. De fet, ni tan sols propostes molt més convencionals com The Smiths, Field Mice o Pixies tenien una mínima repercussió més enllà de cercles molt reduïts. O sigui que navegàvem en la misèria de la música disco infecta, i de bandes desdentegades i sobreproduïdes, que encara que actualment ens semblen fins i tot acceptables no deixaven de ser merdes de proporcions siderals.

La confrontació generacional i la progressió dels anys noranta, sobretot gràcies a l'explosió dels Nirvana, va fer que creguéssim que un futur millor seria possible. Però si aleshores haguéssim intuït com l'evolució ens portava a les músiques urbanes de ritmes absurds i melodies inexistents de 2023, tot plegat ens hauria resultat molt menys traumàtic. Ho hauríem engegat tot a prendre pel sac i hauríem evitat tenir descendència. Vaja, exactament el que vaig fer. Però ja durant els noranta, Sonic Youth van seguir el seu trajecte, marcat per dos discos imprescindibles i pràcticament consecutius com *Daydream Nation* (1989) i *Goo* (1990), que assenyalaven la frontera entre la independència gairebé absoluta i la incorporació a una multinacional.

L'única vegada que he vist en directe Sonic Youth va ser durant la gira de presentació de *Washing Machine* (1995), precisament en l'època en què es recollien els fruits del millor moment que ha tingut la música independent o *underground* o com pebrots preferiu que l'anomenem. Un quart de segle més tard tot plegat em sembla un miracle, veient com l'actualitat musical està marcada per sons bàsics, assimiladíssims pel sistema, utilitzats per anunciar compreses, entitats bancàries o cotxes a l'abast de taradets de manual.

Sonic Youth va sobreviure durant tres dècades, entre 1981 i 2011, just el temps que va fer-ho també el matrimoni entre Thurston Moore i Kim Gordon, una de les institucions familiars més antigues del que representava la banda. Lee Ranaldo i Steve Shelley completaven la formació tradicional d'un grup que es va mantenir al marge dels *hits*, però que no va dubtar fins i tot de mostrar la seva admiració per l'artista *mainstream* Madonna creant l'efímer grup Ciccione Youth (1988). Sort que mai vaig tenir la necessitat de casar-me i procrear. Encara que de vegades pensi exactament tot el contrari.

Dimarts 26 de setembre de 1995.
Sonic Youth publica el seu novè disc, 'Washing Machine'.

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jordi Sunyer

GERARD QUINTANA I JORDI BATISTE 'Els miralls de Dylan' Música Global, 1998

Aviat farà un quart de segle que Gerard Quintana (Sopa de Cabra) i Jordi Batiste (Grup de Folk, Màquina! o Ia i Batiste) es van casar –musicalment parlant– per versionar en català Bob Dylan. L'objectiu era titànic i complicat, perquè el llegat del geni de Duluth és immens, però el resultat va ser prou satisfactori i d'aquell primer disc en van fer una exitosa gira que dos anys després va tenir segona part tant discogràfica com de nou de concerts, *Sense reina ni as*. El 2012, aprofitant els 50 anys de la publicació del primer disc de Dylan, l'espectacle va ressuscitar de nou i es va publicar *Forever Young. Per sempre jove*, un àlbum que compilava el millor dels dos discos que havien editat feia més d'una dècada. El primer treball, l'homònim *Els miralls de Dylan*, és tota una prova de respecte i amor de Quintana

i Batiste cap a Dylan. Les cançons, a més, les van gravar amb músics de luxe com Francesc Bertran, Manel Vega, Simone Lambregts i Amadeu Casas (mort el 2020) i la relectura en clau folk a la catalana de peces com "Els temps estan canviant", "Senyors de la guerra", "Romanço del fill de vídua" o "La noia del país del nord" té la seva gràcia. Ara que Sopa de Cabra torna a estar en *standby*, potser seria un bon moment per recuperar el duet. El 25è aniversari d'un disc com *Els miralls de Dylan* no se celebra cada dia.

NOTES

Quins seran els discos que vindran aquest 2023? (I)

La collita discogràfica d'aquest 2023 promet i, sobretot la primavera, arribarà molt carregada. Un dels primers àlbums a veure la llum serà el del raper terrassenc Lildami, que a part de repetir com a jurat a *Eufòria* publicarà nou disc a finals del mes de febrer. També al febrer sortirà el nou disc del grup de punk Crim, *Cançons de mort*, i pel març arribarà el nou treball dels Amics de les Arts, que es titularà *Allà on volia*. A l'abril, pels volts de Sant Jordi, tornarà Sílvia Pérez Cruz, que ha fitxat per Sony Music. Del nou àlbum de la cantant de Palafrugell se'n coneixen pocs detalls però ja ha avançat que gran part del repertori serà en català. A la primavera també arribarà un nou treball de la banda de mestissatge vallesana Gertrudis i una nova entrega dels vendrellencs Buhos. El 2023

també serà l'any del debut en solitari de Ferran Orriols (cantant dels llucanesos Nyandú) i el de la consagració definitiva del també osonenc Guillem Roma amb nou treball. La collita també tindrà un marcat accent *eufòric*. Una desena dels concursants de la primera edició del *talent show* de TV3 ja ha signat contracte discogràfic i alguns d'ells ja han confirmat que trauran àlbum. Són la cantant guanyadora, Mariona Escoda, i Edu Esteve, que ho faran amb Música Global; Triquell, que publicarà el seu primer disc amb Halley Records, i Scorpio, que debutarà amb Delirics.

EL TEST Sara Duch (Orfeó Vigatà)

Primer instrument que vas tocar? El piano. M'agradava sentir tocar la meva mare i ella em va ensenyar les primeres cançons. **Primer grup del qual vas formar part.** Si no compto el cor de la parròquia, l'Orfeó Vigatà. **Primer disc que et vas comprar?** El *single Un velero llamado libertad* de Perales. **Quants discos tens?** No ho sé, molts. La majoria, de música clàssica. **Salva'n tres (de discos).** El Rèquiem de Mozart, el Concert Emperador de Beethoven i alguna selecció d'òpera. **Grups o músics de capçalera.** Bach, Vivaldi, Mozart, Beethoven, Shubert, Chopin... **Un concert (com a públic) per recordar.** El de Pavarotti al Palau Sant Jordi. Recordo especialment l'emoció que vaig sentir quan va cantar el *Nessun dorma*.

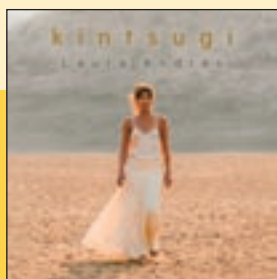
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

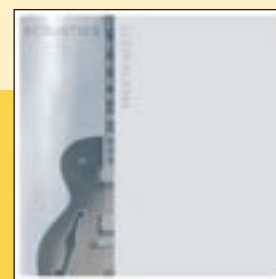
ÒC BRIGADA INTERNACIONAL 'Guida de viatge pel cançonier...'

... occitan". O el que és el mateix, guia de viatge pel cançonier occità amb 18 cançons tradicionals passades pel sedàs de Marc Serrats (Txerramequ) i Carles Belda amb l'objectiu que puguin sonar a les pistes de ball. Fa deu anys, Serrats i Belda ja van reunir la primera Brigada Internacional occitano-catalana per fer valdre la música tradicional, i ara ho han tornat a fer gràcies a una exitosa campanya de micromecenatge. És l'únic disc en occità editat el 2022 a Catalunya i hi han col·laborat artistes com Joan Garriga, Ali-dé Sans o la valenciana Tesa, entre d'altres.

LAURA ANDRÉS 'Kintsugi'

Laura Andrés no és germana de la cantautora Clara Andrés. És una excepcional pianista barcelonina que recentment ha estat de gira amb la cantant Beth presentant el disc *Natural Women*. I ara, després de debutar amb *Blanc* el 2021, publica un segon treball en solitari titulat *Kintsugi*, aquell art japonès que consisteix a reconstruir ceràmiques trencades amb pasta de resina i or. Amb aquesta metàfora sobre la pròpia resiliència, la compositora construeix un univers propi amb 10 peces interpretades al piano. Ideal per superar l'empatx nadalenc.

LLUÍS ALSINA 'Acoustics'

Lluís Alsina és el cosí de Jofre Bardagí. Junts van muntar Glaucs, un grup de pop-rock en català que va tenir cert ressò a finals dels anys 90 i que encara segueix actiu però que Alsina va abandonar el 2001. La música, però, no la va deixar mai del tot i ara publica *Acoustics*, un treball instrumental produït pel Miquel Sospedra (Amaia, Mazoni, Joan Dausà) on brillen les guitarres del mateix Alsina acompanyades de Joan Anton Pich al violoncel i Marc Clos a la percussió. La peça més llaminera de l'àlbum és una relectura d'*Els teus ulls glaucs*, tot un clàssic.

TECNOLOGIA

Tecnonews / AMIC

Els menors prefereixen WhatsApp a les trucades

“Hola, com va?, qui és?, per a què em truca?”. Segurament darrere del telèfon no hi ha una persona jove. Però si ho és, pari molta atenció perquè els joves no acostumen a trucar per telèfon.

Així ho reflecteixen les xifres: el 96,8% dels joves espanyols prefereixen utilitzar WhatsApp com a canal preferent de comunicació, segons un informe de la Fundació Telefónica, i el 81% dels *millennials* senten ansietat abans de fer una trucada, tal com reflecteix l'estudi “Generation

mute, millennials phone call statistics”, fet per BankMyCell.

De l'SMS al WhatsApp

Coincidint amb el 30è aniversari del naixement de l'SMS (creat el desembre de 1992), la missatgeria instantània ha aconseguit la seva època daurada. WhatsApp s'ha consolidat com el principal canal de comunicació entre els menors espanyols, que el van usar 41 minuts diaris de mitjana el 2021, segons l'últim informe de Qustodio, “Del canvi a l'adaptació: vivint i aprenent en un món digital”.

I què pensen els pares d'això? L'últim estudi de Qustodio, la plataforma líder en seguretat digital per a famílies, reflecteix que WhatsApp va ser l'aplicació de comunicació més bloquejada pels progenitors a Espanya el 2021, igual que els dos anys anteriors. Malgrat això, el seu temps d'ús ha anat a l'alça en els últims cursos, passant dels 24 minuts el 2019 als 38 minuts de 2020 fins als 41 minuts de l'any passat, la qual cosa ha convertit WhatsApp en el principal canal de comunicació per als joves. De fet, l'ús diari de missatgeria

instantània gairebé duplica el de trucades, segons l'informe de Fundació Telefónica.

Per què es truca menys per telèfon?

L'estudi “Generation mute, millennials phone call statistics”, elaborat per BankMyCell, reflecteix que per als joves el principal motiu de rebuig a les trucades és que els ocupen

massa temps, així ho afirmen el 75% dels *millennials* enquestats. Mentre que sembla que, a major confiança, major rebuig a les trucades. I és que el mateix estudi mostra que les trucades d'amics (29%) i de familiars (25%) són les més propenses a ser rebutjades.

Eduardo Cruz, CEO de Qustodio, explica que “per als menors d'edat és antinatural emportar-se el mòbil a l'orella per fer una trucada telefònica. Han crescut teclejant contínuament en un context de xarxes socials i els pot arribar a resultar incòmode parlar simultàniament amb una persona per telèfon. De fet, si no és que sigui una cosa urgent, és molt més comú que enviïn àudios de veu al fet que truquin per telèfon”.

Google dota Chrome d'un mode de baix consum energètic

Google Chrome és el navegador web més utilitzat al món des que superés, fa anys, el ja descatalogat Explorer, i es fa imprescindible en l'ús de funcionalitats lligades a la companyia del cercador com el treball 'offline' amb els documents del seu paquet ofimàtic.

Basat en un treball col·lectiu en forma de codi obert, al seu voltant, el mateix Google ha arribat a crear tot un sistema operatiu (Chrome OS), i si bé el seu ús aporta molts avantatges –encara que es veu superat per la seva competència en alguns aspectes–, tampoc queda exempt de crítiques.

Una d'aquestes, de fet la més recursiva, apunta directament a l'excés de consum de recursos, especialment de memòria RAM i, en els ordinadors portàtils, també de bateria. I si bé Google ha realitzat algunes millores pel que fa al consum de recursos, la comparació amb la competència (com Firefox) encara fa enrojolar la companyia.

Per això, ara sembla que ha volgut agafar els comandaments i ha inclòs, encara de forma experimental, un mode de baix consum energètic en Chrome, pensant especialment en els usuaris d'ordinadors portàtils, als quals tot estalvi energètic els ve bé per allargar, ni que sigui una mica, l'autonomia dels seus aparells.

Com activar-ho

Al ser una funcionalitat encara experimental, el nou mode d'estalvi no ve activat per defecte, hau-

rem d'activar-lo manualment, cosa que per sort no és complicat de fer.

En primer lloc, hem d'assegurar-nos de tenir instal·lada l'última versió disponible de Chrome i actualitzar-ho si no és així. La nova funcionalitat de baix consum es troba disponible a partir de la versió 108, que va ser llançada a finals del passat mes de novembre.

En principi, Chrome s'actualitza de manera automàtica, encara que en certs sistemes pot ser necessari forçar l'actualització manual o bé reinstal·lar el navegador. Per saber quina versió de Chrome tenim instal·lada, haurem de fer clic sobre el menú de l'aplicació, que és la icona dels tres punts situats en vertical i que trobem a la part dreta de la interfície, després de la barra d'adreces.

Una vegada desplegat aquest menú, farem clic a la penúltima opció, “Ajuda”, i al menú que s'obrirà clicarem l'opció “Sobre Google Chrome”, amb la qual cosa carregarem una pàgina d'informació en la qual trobarem de seguida el número de versió, que ha de ser almenys el 108.

Si no està actualitzat a la versió 108, el navegador tractarà d'actualitzar-se pel seu compte, i veurem en aquesta mateixa secció com apareix un missatge indicant-ho. Si no és possible l'actualització, segurament haurem d'eliminar el navegador i tornar-lo a instal·lar.

Una vegada assegurat aquest punt, passarem a carregar les configuracions experimentals del

navegador, introduint el text “chrome://flags” a la barra d'adreça i prement la tecla de retorn com si introduíssim l'adreça d'una pàgina web (URL).

El resultat d'aquesta operació és que ens carregará un full amb una sèrie de configuracions i un quadre de cerca que podrem utilitzar per estalviar-nos el fet de buscar manualment l'opció. Per a això, escriurem el text “#battery-saver-mode-available” en aquest cercador i premerem *enter*.

Una vegada localitzada, haurem de canviar-la d'estat deshabilitat, que és amb el qual ve per defecte, a habilitat, i reiniciar el navegador per començar a gaudir de l'estalvi d'energia.

El mateix *truc* és també vàlid per a Chrome OS, el sistema operatiu del mateix Google basat en el navegador web homònim amb una base Linux. En aquest cas, i malgrat que podem reiniciar parcialment, és recomanable fer un reinici complet de l'ordinador per començar a gaudir d'aquesta manera.

Cal tenir en compte:

Com ja hem indicat amb anterioritat, aquesta nova opció d'estalvi d'energia encara es troba en fase de desenvolupament, per la qual cosa podria no funcionar de la forma esperada o provocar algun problema que acabi amb un tancament inesperat del navegador.

Activar-la, doncs, va a càrrec de cada usuari.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

MÀXIMA RECAPTACIÓ D'IMPOSTOS

La recaptació fiscal apunta a màxims en el 2022. Aquest fet ha donat peu a múltiples interpretacions en les quals l'interès per controlar el relat pesa més que la realitat mateixa. En aquest combat pel relat, a una banda del quadrilàter hi ha un govern que atribueix el rècord al bon moment econòmic, amb màxims d'afiliacions a la Seguretat Social i de marges empresarials. A l'altra banda, una oposició que apunta que l'únic motiu és que la inflació està desbocada. No només hi ha dos contendents, sinó un exèrcit de coristes que propaguen les mitges veritats que contenen les dues valoracions quan, en l'anàlisi, s'exclouen els arguments del contrari.

La realitat apuntaria més aviat a una suma de tots dos factors: l'economia ha avançat, i la inflació ha crescut com no ho havia fet en quaranta anys. Tot plegat suma en el còmput de la recaptació, que ja al mes de novembre havia superat el rècord de tot el 2021. En total, s'havien recaptat en els 11 primers mesos de l'any 239.789 milions d'euros a l'Estat, amb un creixement proper al 16% respecte al mateix període de l'any passat: 33.000 milions d'euros més, que no són pocs. A Catalunya el creixement, també de doble dígit, era lleugerament més moderat: un 13% i gairebé 47.000 milions recaptats. Les dades de tancament de l'any es

coneixeran al març, però tot apunta que s'acabaran superant fins i tot les previsions que el govern va revisar fa uns mesos, i que apuntaven a uns ingressos de 244.000 milions d'euros.

Amb més personal treballant, els ingressos per impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF) i per cotitzacions socials forçosament hauran crescut. Així ha estat, perquè la recaptació per IRPF ha crescut un 16%. També, si les empreses tenen més marge, pagaran més impost de societats (el creixement en aquest concepte ha estat de gairebé el 27% en aquests primers 11 mesos). Més ingressos per IRPF i per impost de societats vindrien a donar la raó al govern: la recaptació creix perquè el cycle econòmic és, malgrat tot, favorable. Malgrat tot, perquè les xifres de desocupats i els nivells d'endeutament, per citar alguns exemples, continuen per sobre de les mitjanes europees.

Però excloure de l'equació l'espectacular increment dels preus que s'ha produït durant aquest 2022 –la dada de l'IPC avançat assenyala un creixement del 5,8%– és un intent de fingir que el creixement de la recaptació és mèrit del govern. L'IVA testimonia que, en bona part, l'augment dels ingressos fiscals també prové de l'augment dels preus. Es recapta per IVA un 16,2% més que fa un any. I això malgrat que algunes de les mesures que ha impulsat el govern per moderar, per exemple, els costos energètics tenen a veure amb reduccions en aquest impost.

L'oposició qualifica l'increment de preus i la seva repercussió sobre la recaptació com uns beneficis caiguts del cel.

És un argument que no superaria una verificació econòmica seriosa. El que sí diuen els informes econòmics seriosos, com el que ha publicat l'Autoritat Independent de Responsabilitat Fiscal (AIREF), és que

l'augment de preus suposa un 50% del que ha crescut la recaptació (més que el 25% que li atribueix

el govern, dit sigui de passada).

Vistos tots dos factors (cycle econòmic i augment de preus), és recomanable fugir de les anàlisis que només posin el focus en l'un o en l'altre. És la suma de tots dos aspectes el que porta a un increment de la recaptació que, si bé és sòlid, encara és insuficient per situar els ingressos fiscals a l'Estat al mateix nivell que el dels socis europeus. Segons dades del centre d'estadística europeu Eurostat, el diferencial de pressió fiscal s'ha anat reduint i ara Espanya recaptaria l'equivalent al 39% del PIB, mentre que la mitjana europea frega el 42%.

Les anàlisis més domèstiques estan apuntant que, efectivament, hi ha una confluència de factors –evolució econòmica i creixement de preus– que contribueixen a incrementar els ingressos fiscals. Però encara hi hauria altres factors. De fet, si se suma que el PIB creixerà, segons les previsions, cap a un 5% i que els preus hagin crescut un 5,8% no s'arriba a explicar del tot que hi hagi un 16% més de recaptació fiscal. El *Financial Times* dona una explicació addicional: l'economia submergia que ha començat a emergir. Per què hauria començat a emergir? Perquè en la clandestinitat, les activitats econòmiques no tenien oportunitat d'acollir-se als beneficis que es van implantar arran de la pandèmia. No podien acollir-se als ERTO, no podien acollir-se als crèdits ICO ni ara podien intentar accedir a fons del programa Next Generation. Hauria emergit així una part del 17% d'activitat econòmica submergida que un informe del Fons Monetari Internacional estimava que hi havia, l'any 2018, a l'Estat espanyol. Si, efectivament, s'ha aconseguit que part de l'activitat que s'escapava al radar públic hagi regularitzat la situació s'estaria en el camí que part d'aquest creixement d'ingressos no fos tan temporal i lligat a l'evolució general de l'economia i dels preus, sinó que hi hagués una certa consolidació i això seria positiu en termes d'aconseguir una confluència amb els ingressos fiscals europeus i disposar de recursos per reduir l'endeutament i, sobretot, millorar uns serveis més propers als estàndards del que es pot considerar un estat del benestar.

INDICADORS

Fons d'inversió en negatiu

Els fons d'inversió han acabat el 2022 amb unes pèrdues mitjanes del 8,4%. Així ho apunta l'Associació d'Institucions d'Inversió Col·lectiva (Inverco). Tot i la pèrdua de rendibilitat, la inversió en fons va tancar l'any gestionant 17.000 milions d'euros més que a final de 2021. Les pèrdues es produeixen en gairebé totes les modalitats de fons, ja sigui de renda fixa o de renda variable.

Creixen els concursos

Els concursos de creditors han crescut un 11,7% a Catalunya el 2022, amb 1.534 procediments iniciats durant l'any. Per sectors, el comerç va ser el que va concentrar més concursos a l'Estat, seguit de la construcció i la indústria manufacturera. El sector de l'hostaleria, en canvi, ha continuat millorant les xifres del 2021, encara marcat per les restriccions per combatre la covid.

ALEGRIA INTERIOR

Jordi Soler / jordi@alegriainterior.com

‘Oubaitori’

Quan hi ha quelcom dins nostre que ens recorda que no estem al lloc que ens toca és que ha arribat l'hora de fer un *trajecte*. En alguns casos el camí pot ser molt curt i en d'altres pot durar tota una vida, tot depèn del nostre grau de consciència i de com vulguem emprendre aquest recorregut entre la nostra situació actual i la situació desitjada.

En el transcurs d'aquest viatge tan personal, un dels principals impediments o dificultats per poder avançar són les creences, sobretot les limitants. Si la nostra veu interior ens diu que “no podem” o “no som mereixedors” poca cosa podem fer al respecte. Les sentències que ens dictem a nosaltres mateixos solen ser difícils de contrastar i rebatre.

De les creences limitants autoimposades hi ha la de comparar-nos amb els altres, sobretot quan han aconseguit quelcom rellevant, i autoculpar-nos de no haver aconseguit aquests mateixos resultats. Sovint ens castiguem pensant que no hem fet les coses prou bé i que d'alguna manera anem tard en els èxits que els altres han obtingut. Aquesta creença pot ser bona si ens serveix per millorar i progressar de forma constructiva, però pot ser del tot nociva si ens aboca al victimisme o a una enveja tòxica. En el segon cas, si volem alleugerir el pes de la culpa que sentim per no estar a l'altura de les nostres pròpies expectatives hi ha una paraula d'origen japonès que ens dona la solució. Aquesta paraula és *oubaitori*.

Sempre m'han cridat l'atenció les paraules japoneses que encapsulen un missatge ple de saviesa i que la seva comprensió ens ajuda a veure les situacions des d'una nova perspectiva. El seu significat literal fa referència a la flor de quatre arbres fruiters: cirerer, albercoquer, presseguer i pruner. Les flors d'aquests quatre arbres aparentment semblants a primera vista tenen una floració, olor i formes molt diferents.

Si volem desxifrar-lo amb més profunditat descobrirem que *oubaitori* ens diu que cada individu és diferent i que tots creixem i ens desenvolupem de forma diferent. També ens recorda que un cop deixem de comparar-nos amb els altres serem més feliços i ens sentirem més segurs tal com som, acceptant les nostres febleses i forteses.

Anant encara més enllà, si som capaços de convertir aquest concepte en una pràctica trobarem algunes maneres de fer els canvis que necessitem per assolir la nostra “situació desitjada”. Ser amable amb nosaltres mateixos, agrair el que tenim, entendre que cadascú viu unes circumstàncies personals i inspirar-nos en els èxits dels altres poden ser algunes de les fórmules més efectives si volem seguir avançant en la direcció correcta. Al final, només ens cal connectar novament amb el que som i quan hi ha quelcom que s'alleugereix dins nostre ja sabrem que hem arribat al punt on desitgem estar. Bon viatge.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 13-01-2023 al 19-01-2023

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

L'excés de sinceritat podria posar-te en una situació compromesa. Si tens un negoci o un projecte a mitges, pots cal parlar-ne per veure si tots n'esperen el mateix.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

A la feina pots conèixer algú que et resultarà d'allò més interessant. Si estàs necessitat de diners i es tracta d'un assumpte important, un familiar podria ajudar-te.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Potser ha arribat l'hora de plantejar-se si és convenient continuar amb una relació. Si no trobes feina del que t'agrada o pel que estàs preparat, no descartes emigrar.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Etapla per posar final a interaccions que no funcionen o que ja no t'omplen. Compte amb els obllits. En aquests dies podries despistar-te i perdre quelcom important.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Pots rebre una oferta laboral que no esperaves. Algú valora el teu perfil i et proposa un repte professional. Si una persona t'atrau, dones el primer pas i li ho fas saber.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Et sents apreciat per algunes persones i les vols a la teva vida. Amb d'altres no tens gaire *feeling* i això et treu una mica el son. Posa el focus en allò que et fa sentir bé.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

La Lluna minvant al teu signe ajuda a tancar ferides emocionals. Podries haver d'acomiar-te d'una persona d'edat avançada. El sector professional es torna més creatiu.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

En aquests dies podries enyorar el passat i fins i tot et posaràs en contacte amb algú a qui no saludes fa temps. Pots tenir idees genials amb una dosi de clarividència.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Cerques la manera de fer més vida social. Vols fer nous amics. Ensumes temps difícils i comences a estalviar. Si vols millorar la salut, pots començar per canviar la dieta.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

En l'amor tens alguns dubtes perquè tens por de tornar a topar amb la mateixa pedra i et mostres prudent. A la feina segueixen les tensions i decideixes canviar d'actitud.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

L'aspecte tens entre Venus i Urà podria inclinar a la rebel·lia i al fet que defensis la teva llibertat per damunt de tot. Augmentes l'activitat física, caminant o corrent.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Pots sentir que Cupido t'ha travessat amb la seva fletxa. Ha començat un nou any i amb ell et ve de gust un canvi d'imatge. Els diners volen i igual que entren surten.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Sergi Soler Ordeig

'Operación Fortune'

De Guy Ritchie

El cine comercial sense complexos torna a les sales amb la nova estrena de Guy Ritchie, el director britànic que passà de les curioses i independents *Lock, Stock & Two Smoking Barrels* (1998) i *Snatch* (2000) a les menys brillants i altament comercials del *Rey Arturo: La leyenda de Excalibur* (2017) i altres per l'estil. D'altra banda, li podríem atribuir un estil que es mou entre les trames enrevessades, la ironia i, sobretot, els "homes de classe", però tot d'una forma mercantilitzada i institucionalitzada, cosa que provoca que el que podria considerar-se la seva idiosincràsia ja només es pot veure com una imitació d'ell mateix al servei d'un públic a entretenir lleugerament i una taquilla a inflar. Ja ho dic ara: és altament entretinguda.

La pel·lícula va per feina, un equip molt bo ha de trobar un paquet amb coses mortíferes per a la humanitat. Parlem de Jason Statham i dues persones més d'acció que hi encaixen perfectament. La planúria d'emocions humanes que formen tots tres ve compensada per totes les seves habilitats, la seva classe i el seu enginy; no es pateix per aconseguir l'objectiu –ja es veu que el compliran amb suficiència– sinó per fer-ho amb molt de *coolness*. És d'estranyar que durant la projecció hi hagués llums i flaixos de mòbil de nois en la vintena alta i vestits amb dessuadores amb caputxa, texans esparracats i pentinats atrevits?

És la superficialitat tot el que brolla a *Operación Fortune*, com ja ho va ser a *The Gentleman* (2019). Els vestits, els acudits, les situacions... no busquen gairebé res més que crear un somriure còmplice mentre es construeix el culte a l'home fet a si mateix, que ho té tot sota control, que es carrega quatre motivats mentre es beu un vi del 86 i llegeix Kierkegaard –atenció amb la forma atraient de l'intel·lectual– pensant en la cita que té a les 4 amb una dona amb aptituds de model. Així ens reunim a la sala, aprenent què significa ser un mascle de profit, admirant el carisma que ens deu faltar, però que momentàniament creiem que tenim. Llavors sortim al carrer i ens adonem que es tractava de cinema fantàstic. L'element d'home de bé no passa de les fràgils formes que en Guy ha mostrat.

I en el fons, què hi ha aquí? Doncs un cine comercial a cor què vols. No hi ha cap convicció per lluitar, cap ideologia a reivindicar –però sempre hi ha una ideologia–, només la de fer bé la feina. Les dones? Si poden arribar a l'altura de l'home, benvingudes siguin. Dit d'altra manera, ens trobem davant una pel·lícula salvatgement capitalista i neoliberal –masclista també–. La part positiva? (realment positiva?) Que ho és simplement perquè es creu que un Rolex al canell amb una jaqueta Armani queda que flipes.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Blaumut presentarà el nou disc al Teatre Auditori de Granollers

Concert de Blaumut, 'Olímpica i primavera'. Teatre Auditori de Granollers. Diumenge, 15 de gener, 19h.

Blaumut presentarà al TAG el seu cinquè disc d'estudi, *Olímpica i primavera*, un compendi de 10 cançons que desdibuixen els límits entre la realitat i la ficció. Per al directe d'aquest àlbum, considerat un dels millors de la banda, Blaumut porta a escena la seva particular mescla de pop i música clàssica, ara amb un so més enèrgic i contundent.

Quim Masferrer, a L'Atlàntida

'Bona gent', amb Quim Masferrer. Sala Ramon Montanyà de L'Atlàntida, Vic. Dissabte, 14 de gener, 20.00h.

Arriba a L'Atlàntida de Vic el muntatge en què l'actor Quim Masferrer, el popular *El foraster* de TV3, converteix el mateix públic que acudeix a la sala en protagonista.

CINECLUB

CINECLUB VIC
17 de gener - 20h
Espai ETC

'Retorn a Reims'

França 2021. Dir.: Jean-Gabriel Périot. Documental. Una història íntima, social i política de la classe obrera francesa des de principis de la dècada de 1950 fins a l'actualitat. Una adaptació de l'obra del filòsof i historiador Didire Eribon reconstruïda amb material d'arxiu i narrada per l'actriu Adèle Haenel. *Retorn a Reims* és un exemple d'assaig cinematogràfic en què el director construeix un discurs propi a partir d'un gran recull de documentació (fotos i vídeos reals però també material de ficció). Jean-Gabriel Périot s'ha especialitzat en la creació de tota mena de narratives fent servir les eines del documental i establint un vincle entre la memòria i la imatge històrica. Aquí, continua fidel al seu estil i ens fa replantejar la construcció del present en un exercici de crítica política tant pedagògic com estimulant.

AC GRANOLLERS
Divendres 13 - 19h
Dissabte 14 - 20.30h
Diumenge 15 - 19h
Cinema Edison

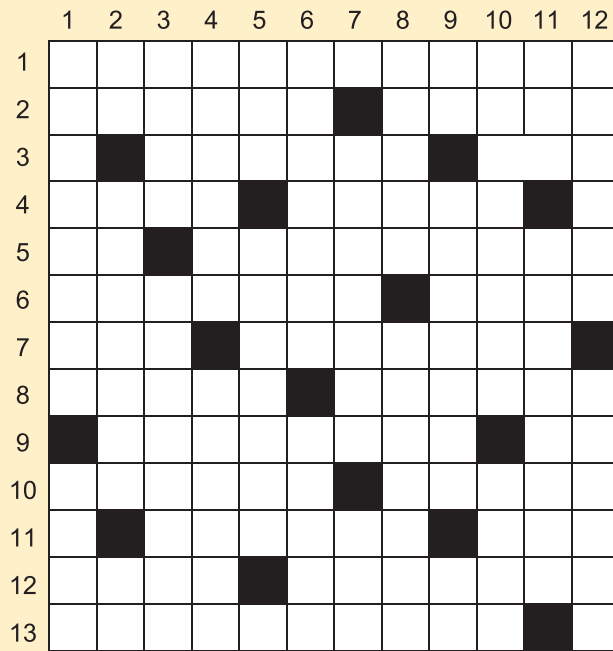
'Living'

Regne Unit 2022. Dir.: Oliver Hermanus. Drama, *remake*. VO anglès. 1950, Londres. Williams és un veterà funcionari que viu enterat sota la burocràcia de l'oficina mentre al món exterior la ciutat es reconstrueix després de la II Guerra Mundial. En rebre un demòleg diagnòstic mèdic, buida el seu compte d'estalvis i es dirigeix a la costa. Es promet fer dels seus últims dies un temps significatiu, però s'adona que no sap com fer-ho. Després que un misteriós desconegut el porti a la ciutat, Williams se sent intrigat per una jove companya de feina que sembla tenir la vitalitat que ell havia perdut. Amb l'ajuda del seu col·lega optimista, Williams posa tot el seu afany a fer feliç, d'una manera sorprenent, el seu entorn.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. No para de fer sermons sobre les virtuts de fer festa entre setmana / 2. Ni amoral ni boreal: distant de la boca. Fora la droga que es fuma (és el meu parer) / 3. Pocapena. Camp de concentració d'animals. Amics de Dar la Baixa / 4. És a l'ebenista com al cavista el raïm. Articulacions de la cuixa a tots els cotxes. Una d'un / 5. Extrems del Sabadell. Quan surten a voltar van per etapes / 6. Com que és tan glúcid sovint li posen un poli davant. D'en Proust al perista / 7. Santa patrona de les incitadores. Són perfectes, i no paz pel deztí / 8. Tot i ser resistent, és l'únic estat que es trenca. Ronsejaire / 9. No és una actitud bonica, però és molt mona. Aquest ja el tens / 10. No és una plaça dura ni tova, simplement està lliure. Els arbustos habituals / 11. Centre de totes les enveges. Aproximo a la sonata caòtica. Mig bienni / 12. Categoria galonada. Desconegut, com el taronj que s'importa de l'est / 13. Tall just pel mig de l'interès i la decisió. L'únic d'avui que perviurà en el demà.

VERTICALS: 1. Per passar a la història s'han de fer passar pel que no són. A naltros ens mata, i als anglesos els sona molt / 2. Obertura d'obertura. De color de patacada a la pell. Anima de sant / 3. Diu que com que ja n'hi ha vuit es queda a casa. Arbust que el veí tanca a pany i forrellat / 4. Cap de corda sempre per estrenar. Figura que suggereix divinament la semblança / 5. Mala via. La cosina de l'Iridi?: no, un glucòsid del lliiri. Triple no mortal al carrer / 6. No es troba en un estat d'ànim gaire penetrant. Musicalment és un afer de raça / 7.

Fuig d'estudi. Arbustos fent el rol de l'Eugeni. Sagí faltat de vitamina / 8. Abans de dir que sí demana-l'hi a ell. Idees bàsiques sobre el no a les nacions / 9. El papà del PP. Unitat bàsica de la dieta popeiana. Quina angúnia, quan decapiten el noi, ver? / 10. Diables, quins dies de desastres! Remenant la roba he trobat un bolet per menjar / 11. Enmig de la ronda. En substància és un líquid que s'ensuma / 12. Burots alterats per un d'alt i fort. Motiu floral en forma de crispeta.

SUDOKUS

Ompliu la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: difícil

		2						
	7		9	8	6			5
	6							
	8	9		1				4
6				4				8
		1		9	8	6		
5	1	4	3					7
	2	8	1	6	4			
				5	1			

Dificultat: fàcil

			2		9	7		4
		2		4	5	6		
	6		1	3			9	
			7			2		
7	5			8		3		
1		8			6			5
		7	3			1		
6		1	5					4
	3	5		1		9		

QUADRE NUMÈRIC

2	-	5	+		-2
-		+		+	
	+		-		0
+		-		-	
	+		+	7	19
3		3		3	

SOPA DE LLETRES

U	Y	A	A	F	X	G	I	A	O
K	F	I	O	C	E	A	K	M	X
A	R	E	F	S	O	I	B	E	I
E	R	Y	U	C	N	L	F	T	G
A	I	I	A	N	K	V	J	S	E
X	M	I	I	T	V	S	T	T	N
Z	L	I	O	S	J	X	O	S	O
C	R	J	L	H	L	Z	Z	O	M
X	I	G	S	C	O	F	E	C	U
K	D	L	D	P	Z	K	B	E	G

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Aire
- Biosfera
- Clima
- Ecosistema
- Llac
- Oceà
- Oxigen
- Rius
- Ozó

SOLUCIONS

	3	3	3		
19	7	+	8	+	4
	-		-		+
0	9	-	6	+	3
	+		+		-
-2	1	+	5	-	2

9	3	6	8	7	5	1	4	2
7	2	8	1	6	4	5	3	9
5	1	4	3	2	9	8	7	6
2	4	1	7	9	8	6	5	3
6	5	7	2	4	3	9	8	1
3	8	9	6	5	1	7	2	4
8	6	5	4	1	2	3	9	7
4	7	3	9	8	6	2	1	5
1	9	2	5	3	7	4	6	8

Dificultat: difícil

4	3	5	6	1	8	9	2	7
6	9	1	5	2	7	8	4	3
2	8	7	3	9	4	1	5	6
1	2	8	9	3	6	4	7	5
7	5	6	4	8	2	3	1	9
3	4	9	7	5	1	2	6	8
8	6	4	1	7	3	5	9	2
9	7	2	8	4	5	6	3	1
5	1	3	2	6	9	7	8	4

Dificultat: fàcil

1	P	O	N	T	I	F	I	C	A	D	O	R
2	A	B	O	R	A	L	O	P	I	N	O	
3	P	V	I	V	A	R	I	A	D	B		
4	S	L	E	N	C	O	X	E	S	U		
5	S	L	E	C	I	C	L	I	S	T	E	S
6	S	A	C	A	R	I	D	P	R	S	T	
7	E	V	A	I	D	O	N	I	E	S		
8	S	O	L	I	D	R	O	N	S	E	R	
9	S	I	M	I	E	S	C	A	N	O		
10	V	A	C	A	N	T	I	C	A	C	S	
11	E	A	T	A	N	S	O	B	I	E		
12	R	A	N	G	I	G	N	O	R	A	T	
13	I	N	T	E	R	C	I	S	I	O		